

відповідальний прийом, діалоговий режим спілкування, опора на особистий досвід, апеляція до власних думок, використання гумору, показ практичної значимості інформації.

Комунікативні навички керівників підприємства допомагають вибудовувати контакти з громадськістю, розвивати зв'язки в професійному середовищі, знаходити порозуміння з членами команди, лобювати інтереси у владних структурах, тому формування репутації підприємства та його керівників засобами PR-промов по важливості стоїть наряду з іншими бізнес-процесами.

Література

1. *Іванова С.Ф.* Специфика публичной речи / С.Ф. Иванова. – М.: Знание, 1978. – 146 с.
2. *Маслова В.А.* Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. вузов / В.А. Маслова. – М.: Академия, 2001. – 208 с.
3. Jobs, Steve. The 2005 Stanford Commencement Address. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://news.stanford.edu/news/2005/june15/jobs-061505.html>.
4. Perry, David. Speech on videogames. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ted.com/talks/david_perry_on_videogames.html.

Шуневич Б. І.

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ПРОБЛЕМИ УКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКОГО СЛОВНИКА ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНИХ ТЕРМІНІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Дослідження української та зарубіжної термінології з пожежно-технічної тематики проводяться в Україні і, зокрема, у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД) вже майже десять років. За останні п'ять років у нашому університеті укладено англійсько-, німецько-, французько-українські пожежно-технічні словники-мінімуми обсягом, відповідно, 3 000, 1600 і 2000 термінів, а також ілюстрований словник-довідник "Цивільний захист. Частина перша: Пожежно-рятувальна справа" обсягом понад 3000 термінів.

Базою відбору термінів для укладання «Короткого українсько-англійського словника термінів зі сфери надзвичайних ситуацій» [1] стали польський і український словники "Ratownictwo: Słownik polsko-angielsko-niemiecko-rosyjski" [2] та ілюстрований словник-довідник "Цивільний захист. Частина перша: Пожежно-рятувальна справа" [3]. У словник також введено терміни, взяті із вітчизняних стандартів, які стосуються даної тематики. Деякі нові терміни запропонували ввести спеціалісти з цієї галузі знань.

Мета доповіді – провести аналіз труднощів, які виникли під час

укладання "Короткого українсько-англійського словника зі сфери надзвичайних ситуацій" обсягом майже 6 000 термінів і термінологічних сполучень, а також запропонувати шляхи їх подолання. Словник побудований за алфавітно-гніздовою системою.

Відбір українських термінів із згаданих вище словників і стандартів, уточнення значень деяких термінів проводився спільно спеціалістами із пожежно-рятувальної справи; на основі цього матеріалу створено перший варіант української частини словника і доповнено його термінами з інших джерел; пошук англійських еквівалентів українських термінів проводився викладачами кафедри іноземних мов та технічного перекладу; слухні зауваження щодо перекладу деяких термінів українською та англійськими мовами висловили рецензенти словника.

Проблеми укладання словника:

1) це була перша спроба укладання українсько-англійського словника пожежно-технічних термінів в нашому університеті та в Україні;

2) для укладання українсько-англійського словника зі сфери надзвичайних ситуацій використано в основному терміни з двох згаданих вище словників, яких виявилось недостатньо для перекладу технічної літератури, тому що вони не охоплюють більшості термінів, які реально функціонують у сучасній українській та англомовній науково-технічній літературі з пожежної справи;

3) в укладених словниках майже не відображена термінологія нових спеціальностей, які введені в нашому університеті за останні роки, наприклад, практична психологія, управління інформаційною безпекою та ін.

4) неефективним виявилось внесення в реєстр «Короткого українсько-англійського словника термінів зі сфери надзвичайних ситуацій» вузькоспеціальних термінів, які дуже рідко зустрічаються в технічних текстах, що пропонуються для перекладу на заняттях курсантам і студентам, наприклад, *антидот*, *епізootія* та ін. За рахунок цих термінів збільшено обсяг словника, але він також не охоплює той мінімум лексики, який потрібний для перекладу технічних текстів. У новий варіант словника будуть внесені терміни і термінологічні сполучення, які реально функціонують в технічних текстах зі сфери надзвичайних ситуацій, тому що навчальні словники укладені на основі сучасної української і зарубіжної науково-технічної літератури: монографій, посібників, журнальних статей, патентних описів, матеріалів конференцій та ін.

Для подолання проблем укладання нових словників з цієї тематики вирішено:

1) створювати банк пожежно-технічних термінів, поки не існує повного реєстру українських термінів з цієї терміносистеми;

2) впорядкувати українську пожежно-технічну термінологію, щоб можна було шукати потрібні відповідники іншими мовами під час укладання дво- і більше мовних словників. До упорядкування терміносистеми залучати фахівців пожежно-рятувальної справи, лінгвістів, логіків та ін.;

3) використовувати метод логіко-семантичного аналізу існуючих визначень термінів та їх реконструкції з позицій термінознавства;

4) пошук еквівалентів іноземних термінів проводити з мови оригіналу, а не з мови посередника. Як доведено українськими науковцями, навіть у добре відомих зарубіжних словниках зустрічаються неправильні переклади деяких основних термінів, які потім переносяться в українські словники, посібники, тобто спотворюються реальні значення термінів [4: 45-47].

5) уточнення значень нових термінів і вибір правильних англомовних еквівалентів здійснювати за допомогою пошукових систем в Інтернеті. Наприклад, англомовним еквівалентом українського терміна *безпека життєдіяльності* вважається термін *vital activity safety*. Проте за допомогою Інтернету вдалося виявити ще один еквівалент – *life safety*, частота використання якого в текстах така сама, як *vital activity safety*. Тому в нашому словникові вони позначені як синоніми.

На наступному етапі укладання подібного словника викладачі кафедри приступили до створення українсько-англійських навчальних словників обсягом 2000 найбільш частотних термінів для кожної із семи спеціальностей, за якими проводиться навчання курсантів і студентів в ЛДУ БЖД. Поповнення «Короткого українсько-англійського словника зі сфери надзвичайних ситуацій» новими термінами цих семи словників розширить можливості перекладу з української на англійську мову технічних текстів з цієї тематики;

Цей досвід можна використати для укладання нових словників іншими мовами для будь-якої нормалізованої терміносистеми.

Література

1. *Ratownictwo*: Słownik polsko-angielsko-niemiecko-rosyjski / M. Krasnodebska, E. Nadyniak, K. Dominski, P. Dominska / – Warszawa: Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa, 2006. – 343 s. 2. *Козяр М., Шадрін А., Кочан І.* Цивільний захист. Частина перша: Пожежно-рятувальна справа. Ілюстрований словник-довідник. – Львів: Вид-во "Сполом", 2006. – 552 с. 3. *Короткий українсько-англійський словник зі сфери надзвичайних ситуацій.* – Понад 5000 термінів і термінологічних сполучень / За ред. Ковала М., Шуневича Б. – Львів: Вид-во ЛДУ БЖД, 2009. – 184 с. 4. *Войтович Я.* Про деякі неправильні еквіваленти в англо-українських/російських словниках // Проблеми української термінології: Збірник наукових праць учасників 9-ї Міжнародної наукової конференції "Проблеми української термінології СловоСвіт 2006" – Львів: Національний університет "Львівська політехніка", 2006. – С. 45-47.

Зміст

<i>Алексівець О.М.</i> Антропоцентричний характер аналізу точки зору в англомовному дискурсі	3
<i>Андрейчук Н.І.</i> Лінгвосеміотика та лінгвокультурологія: точки перетину	5
<i>Артюхова А.А.</i> Митинговое выступление и его просодическая специфика (на материале немецкого языка)	8
<i>Баланюк М.І.</i> Експлікація родових маркерів у назвах англомовних прозових творів	10
<i>Валук К.Г.</i> Lexeme NO and word-sentence NO in fantasy (syntactic function)	13
<i>Бистров Я. В.</i> Лінгвістична інтерпретація художнього тексту в контексті досліджень корпусної стилістики	15
<i>Білозерська Л.П.</i> Табуйовані теми у сфері зовнішньої політики (на прикладі німецької та української мов)	17
<i>Бойцян Л.Ф.</i> Функціонування апозитивних конструкцій у репрезентації концептуальної картини світу: когнітивний аспект	19
<i>Бондарук О.А.</i> ЛЮБОВ у лінгвосеміотичному просторі	22
<i>Борисов О.О., Васильєва О.Г.</i> Комунікація як спосіб міжособистісної взаємодії	24
<i>Візнюк О.В.</i> Словотвірво-ономасіологічний аспект відад'єктивних префіксальних похідних у давньоанглійській мові	27
<i>Вільчинська Т. В.</i> Вплив культурологічних та лінгвокраїнознавчих факторів на процес перекладу	29
<i>Воробей В.В.</i> Засоби альтернативної номінації у сучасному англомовному фентезі-дискурсі (на матеріалі творів Дж. Р. Р. Толкіна)	32
<i>Ганжа І. В.</i> Вербалізація концепту ЧИСЛО в сучасній англійській мові	35
<i>Гармаи О. Л.</i> Утворення нових англомовних лексем за допомогою афіксального елемента –bio	37
<i>Гаценко І. О.</i> Звукозображення як фіксація звукового коду в мові	39
<i>Гнатковська О.М.</i> INTENTION як метакогнітивний концепт	42
<i>Гошилик В. Б., Борис Т. В.</i> Етнічні стереотипи американського сленгу стосовно американців європейського походження	44
<i>Гошилик В. Б., Дорошенко А. В.</i> До проблеми стереотипізації гендеру	46
<i>Гошилик Н. С.</i> Семантичні ролі темпоральних номінацій в англомовному публіцистичному дискурсі	49
<i>Градобиц М.С.</i> Акцент як фонетична інтерференція рідної мови	51
<i>Григорій О.К.</i> Семантичне поле дієслова <i>to think</i> у англійській мові	54
<i>Грижак Л.М., Заверуха-Венгер Г.І.</i> Комунікативні стратегії ввічливості в сучасній англійській мові	56
<i>Гузій Т. М.</i> Лексичні засоби як художні особливості зображення ідіостипо Уільяма Сомерсета Моєма	58